

Filoláos

Testimonia edice Diels-Kranz

A 1 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 84-85 Marcovich

Filoláos z Krotónu byl pýthagorik. Od něho koupil Platón pýthagorejské spisy, jak píše Diónovi. Zahynul, když upadnul do podezření, že usiluje o samovládu. Náš epigram na něho zní takto:

Tvrším, že podezření je třeba dbát nejvíce lidem,
neboť i bez činu – zdání může ti způsobit pád,
takto i Filoláa Krotón zahubil kdysi,
ježto vlasti se zdálo, že chce mít tyranský dům.

(85) Domnívá se, že všechno se děje z nutnosti a souladu. Jako první řekl, že Země se pohybuje v kruhu. Jiní však tvrdí, že to byl Hiketás ze Syrakús (viz Hiketás A 1).

Napsal jednu knihu, o které podle Hermippa jeden spisovatel tvrdí, že ji filosof Platón, když byl u Dionýsios na Sicílii, koupil od příbuzných Filoláa za 40 alexandrijských [anachronismus !] min stříbra, a použil ji při psaní *Tímaia*. Jiní však tvrdí, že ji Platón dostal darem, když se u Dionýsia přimluvil za propuštění uvězněného mladíka, který patřil mezi Filoláovy žáky.

Démétrios o něm [o Filoláovi] v *Soujmenovcích* tvrdí, že jako první z pýthagorejců vydal spis *O přírodě*, jehož začátek je takovýto: (B 1)

„Přirozenost byla v kosmu spojena z neomezených a vymezuujících [principů], a stejně tak celý svět i vše, co v něm je.”

A 1a = Platón, Phaedo 61e

Já jsem slyšel již od Filoláa, když u nás pobýval (...).

Scholion:

Tento Filoláos byl pýthagorejec z Itálie (...).

A 2 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum IX, 38

Také Apollodóros z Kyziku tvrdí, že se Démokritos stýkal s Filoláem.

A 3 = Cicero, De orat. III, 34, 139

Nebo Filoláos [ustanovil svým nástupcem] Archýta z Tarentu.

A 4 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 46

Mužného věku [Pýthagorás] dosáhnul v 60. olympiádě (540 až 537 před n. l.) a jeho škola se udržela až do deváté nebo desáté generace. Posledními pýthagoriky, které viděl ještě Aristoxenos, totiž byli Xenofilos z thrácké Chalkidiky, Fantón z Fliúntu, dále Echekratés, Dioklés a Polymnástos, také z Fliúntu. Byli to žáci Tarent'anů Filoláa a Euryta.

A 4a = Plútarchos, De genio Socrat. 13; 583a

A 5 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum III, 6

Potom se [Plátón] ve věku 28 let podle Hermodóra uchýlil s některými dalšími sókratiky k Eukleidovi do Megar. Nato odešel k matematikovi Theodórovi do Kyrény, odtud do Itálie k pýthagorikům Filoláovi a Eurytovi.

A 6 = Vitruvius I, 1, 16-17

(...) jako je také hudebníkům i astronomům společné, že zkoumají vzájemné vztahy, jak hvězd, tak souzvuku kvarty a kvinty... Ovšem ti, kterým příroda dala tolik důvtipu, bystrého úsudku a dobré paměti, aby mohli znát geometrii, astronomii, hudbu i ostatní obory důkladně. (...) Ti se ovšem naleznou jenom vzácně, jako to kdysi byli Aristarchos na Samu, Filoláos a Archýtás v Tarentu, Apollónios z Pergy, Eratosthenés z Kyrény, Archimédés a Skopinás ze Syrakús, kteří pomocí čísel a přirozených vztahů vynalezli mnohé věci, nástroje a přístroje k určování hodin, vyložili je a zanechali potomkům.

A 7 = Athénaios, Deipnosophistae IV, 184e = IV, 84,13 Kaibel

Hře na flétnu se však věnovali také mnozí z pýthagoriků, jako Eufanór, Archýtás, Filoláos a několik dalších.

A 7a = Plútarchos, Quaestiones convivales VIII 2, 1; 718e

Geometrie je podle Filoláa počátkem a vlastní (...) ostatních nauk.

Filoláos, verze 2. 7. 2011

A 8 /1 = Gellius Atticus III, 17, 4

A 8 /2 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum III, 9

Někteří však, patří k nim např. Satyros, tvrdí, že [Platón] psal Diónovi na Sicílii, aby mu za sto min koupil od Filoláa tři pýthagorejské knihy.

A 8 /3 = Eusebios, Adversus Hierocl. 64 (380, 8 Kayser)

A 9 /1 = Áetios I, 3, 10 (Dox. 283)

Pýthagorejec Filoláos: mez a bezmezné.

A 9 /2 = Proklos, In Timaeum comm. I, 176, 27 Diehl

A 10 = Theón ze Smyrny 20, 19 Hiller

Archýtás a Filoláos však nerozlišeně nazývají jedno jednotkou a jednotku jedním.

A 11 = Lúkiános, De lapsu in sal. 5

A 12 = Theolog. Arithm. 74, 10 de Falco

A 13 /1 = Theolog. Arithm. 82, 10

A 13 /2 = Theolog. Arithm. 81, 15

A 13 /3 = Ióannés Laurentius Lydus, De mensibus I, 15

A 14 /1 = Proklos, In Eucl. 130, 8

A 14 /2 = Proklos, In Eucl. 166, 25

Podobně také Filoláos obětoval čtvrtinu úhlu [rovnostranného?] trojúhelníku bohům, Kronovi, Hádovi, Areovi a Dionýsiovi...

A 14 /3 = Proklos, In Eucl. 173, 11

A 14 /4 = Proklos, In Eucl. 174, 12

A 14 /5 = Damaskios II, 127, 7 Ruelle

Filoláos, verze 2. 7. 2011

A 14 /6 = Plútarchos, De Is. et Osir. 30; 363a

A 15 = Áetios II, 6, 5 (Dox. 334)

A 16 = Áetios II, 7, 7 (Dox. 336)

Filoláos říká, že oheň je uprostřed kolem středu [světa], který nazývá ohništěm (hestia) veškerenstva, Dioovým domem a matkou bohů, nebo také oltářem, pojítkem a měrou přírody; a naopak je jiný oheň, který je (v universu) nejvýše a který je obklopuje. Dále praví, že střed je svou přirozeností první a okolo něj v tanci obíhá deset božských těles: nebe (úranos), [pět] planet, po nich Slunce, pod ním Měsíc, pod ním Země, pod ní Protizemě, po těchto všech je oheň, který je na místě ohniště okolo středu. Nejvyšší část obklopujícího, v níž jsou prvky ve své čistotě, nazývá Olymp; oblast pod oběhem Olympu, kam bylo umístěno pět planet společně se Sluncem a Měsícem, nazývá Kosmos. Část pod nimi, podměsíční a okolo Země, kde je oblast vzniku, který tíhne ke změně, nazývá Nebe (Úranos). Dále říká, že moudrost vzniká v souvislosti s tím, co je uspořádáno nahoře, naproti tomu zdatnost povstává v souvislosti s neuspořádaností věcí, které vznikají, jedna je dokonalá a druhá nedokonalá.

A 17 = Áetios III, 11, 3 (Dox. 377)

A 17b Huffman = A 17cfr DK = Áetios II, 4, 15; Stobaios I, 21, 6d (Dox. 332, po A 18)

Filoláos říká, že řídicí část je v nejstřednějším ohni, který bůh tvůrce (*démiurgos theos*) dal jako první pod sféru veškerenstva jako lodní kíl.

A 18 = Áetios II, 5, 3 Mansfeld-Runia (Dox. 333)

Odkud se živí kosmos:

Filoláos říká, že zánik je dvojitý – jeden, když se z nebe vyřine oheň; druhý pak z vody Měsíce, která se vylije obíháním vzduchu. A jejich výpary jsou výživou kosmu.

A 19 = Áetios II, 20, 12 Mansfeld-Runia (Dox. 349; Stobaios I, 25, 3d)

O podstatě Slunce:

Filoláos, verze 2. 7. 2011

Pýthagorejec Filoláos [říká, že Slunce je] sklovité a přijímá odraz ohně v kosmu, usměrňuje světlo a teplo k nám.¹ V určitém smyslu je Slunce dvojí: ohnivé Slunce v nebi – a to, které je od něj odvozené, které se ohni podobá na způsob odrazu. Pokud by někdo neřekl, že je i třetí Slunce, totiž záře, která je od zrcadla rozptýlená odrazem směrem k nám. Tuto záři totiž nazýváme Sluncem jakožto obraz obrazu.

A 19cfr Huffman = Achilleus Tatios, Isagoga excerpta 19 (46,13 Maass)

Filoláos [tvrdí, že Slunce] chytá to, co je průhledné a zářivé, seshora od jasného aithéru a posílá k nám záři skrze jakési póry, takže je podle něj Slunce trojí:
jedno z aithérického ohně;
druhé, které je od aithérického ohně sesláno ke sklovitému;
třetí od sklovitého k nám.

A 20 = Áetios II, 30, 1 Mansfeld-Runia (Dox. 361; Stobaios I, 26, 4)

O tom, jak se jeví Měsíc, a proč vypadá jako země

Někteří z pýthagorejců, mezi něž patří Filoláos, tvrdí, že Měsíc se zdá být podobný zemi, neboť je osídlen tak, jako jsou na naší zemi živočichové a zvířata, ovšem většími a krásnějšími. Tvrdí totiž, že zvířata tam jsou 15krát větší svou silou a nevyměšují výkaly, a den je tam taktéž tak dlouhý.

A 21 = Áetios III, 13, 1. 2. (Dox. 378)

(...) Pýthagorejec Filoláos však říká, že Země obíhá v kruhu kolem ohně, v šikmém kruhu, podobným způsobem jako Slunce a Měsíc.

A 22 /1 = Censorinus, De die natali 18, 8

Také podle pýthagorejce Filoláa se každých 59 let vkládá do roku přestupný měsíc dlouhý 21 dní.

A 22 /2 = Censorinus, De die natali 19, 2

Přirozený rok má podle Filoláa 364 a půl dne.

¹ Slunce jako zrcadlo centrálního ohně. Nebo čočka pro vnější oheň?

A 23 /1 = Marobius, Somn. Scip. I, 14, 19

Pýthagorás a Filoláos [říkají, že duše je] harmonií.

A 23 /2 = Aristotelés, De anima I, 4; 407b27

A 24 /1 = Nicom. Arithm. 26, 2; 135, 10 H.

A 24 /2 = Iamblichos, In Nicom. 118, 23 Pist.

A 25 = Porfyrios, In Ptolem. 5; 91 Düring

A 26 = Boethius, Inst. mus. III, 5; 276, 15 Friedl.

A 27 = Menon Anonymi Londin. (Suppl. Arist. ed. Ac. Bor. III, 1) 18, 8; p. 31

A 28 = Menon Anonymi Londin. (Suppl. Arist. ed. Ac. Bor. III, 1) 20, 21

A 29 = Sextos Empeirikos, Aadvversus mathem. VII, 92